

Mirosław Rutkowski

Wstęp

Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne 9, 5-7

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wstęp

Oddajemy do rąk Czytelnika tom zawierający prace pedagogiczne i psychologiczne pisane w latach 1990–93. Tematyka tego tomu jest bardzo zróżnicowana. Znalazły się w nim opracowania z zakresu historii oświaty, wychowania, opieki nad dziećmi i młodzieżą, funkcjonowania rodziny, psychologii klinicznej, metodologii.

Niniejszy tom otwiera opracowanie J. Grzywny przedstawiające historyczne rozważania na temat węzłowych problemów szkolnictwa powszechnego w powiecie radomskim w okresie rządów sanacji. Czytelnik znajdzie w nim m.in. analizę złożonych ekonomicznych, społecznych i politycznych uwarunkowań funkcjonowania szkół powszechnych oraz działalności postępowych kręgów społecznych na rzecz wysoko zorganizowanej szkoły realizującej powszechność nauczania.

Artykuł D. Krześniak-Firlej przedstawia zawartość treściową czasopisma „Ogniwo” wydawanego przez Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w powiecie częstochowskim w 1922 roku. W treściach „Ogniwa” autorka zauważa bogate źródło analizy najistotniejszych problemów szkolno-oświatowych i związkowych tego okresu.

W opracowaniu J. Krasuskiego zaprezentowana została niezwykła złożoność funkcjonowania szkolnictwa w okupowanych krajach europejskich w okresie II wojny światowej, wynikająca ze zróżnicowania polityki szkolnej okupanta, oraz z faktu istnienia wielu okupantów. Autor analizuje walkę o własne, narodowe oblicze szkolnictwa okupacyjnego w wielu krajach europejskich, a także funkcjonowanie podziemnego szkolnictwa i oświaty na ziemiach polskich okupowanych przez Niemcy i ZSRR.

St. Majewski w swoim opracowaniu analizuje drogi rozwojowe wychowania przedszkolnego w woj. kieleckim, zwracając szczególną uwagę na sieć, rozmieszczenie i problemy organizacyjne. Analiza dotyczy lat pięćdziesiątych – okresu najbardziej skomplikowanego w dziejach powojennych i trudnego do jednoznacznej oceny, okresu nie będącego

przedmiotem szerszego zainteresowania historyków oświaty i wychowania w zakresie poruszanej w artykule problematyki.

Opracowanie M. Pękowskiej „Opieka w Królestwie Polskim do 1870 r. w świetle przepisów prawnych” otwiera cykl artykułów z zakresu opieki nad dziećmi i młodzieżą. Autorka analizuje w nim działalność instytucji opiekuńczych, takich jak zakłady dobroczynne, szpitale i przytułki, wynikającą z ustaw rządowych Królestwa Polskiego w XIX wieku.

W artykule E. Kuli przedstawiony został zarys nie opracowanej do tej pory problematyki organizacji kolonii dziecięcych na Kielecczyźnie w latach 1918–1939, stanowiący dobry punkt wyjścia do szerszej analizy tematu.

L. Telka w swoim opracowaniu koncentruje się na specyfice działalności Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na rzecz dzieci niepełnosprawnych na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Podstawę opracowania stanowi analiza treści czasopisma „Przyjaciel Dziecka”.

Problem opieki nad dzieckiem w rodzinie w poglądach Janusza Korczaka porusza w swoim artykule B. Matyjas. Autorka zwraca uwagę na aktualność zasadniczych tez J. Korczaka związanych z opieką nad dzieckiem w rodzinie, a także na dużą przydatność jego praktycznych wskazań wychowawczych dla współczesnych poczynań społecznych dotyczących rodziny.

Współczesnych problemów funkcjonowania rodziny dotyczą dwa kolejne opracowania zamieszczone w niniejszym tomie.

M. Jamrózek w artykule „Rodzina zastępcza jako środowisko wychowawcze...” przedstawia analizę potencjału wychowawczego rodzin zastępczych opartą na badaniach empirycznych. Proponuje modyfikacje oraz różne warianty zastosowania tej formy opieki nad dzieckiem osieroconym.

Na badaniach empirycznych oparte jest również opracowanie M. Rutkowskiego „Świadomość wychowawcza rodziców a funkcjonowanie dziecka niesprawnego umysłowo w szkole”, w którym autor analizuje różne typy świadomości wychowawczej rodziców w korelacji z wybranymi aspektami przystosowania społecznego uczniów niepełnosprawnych umysłowo.

Problematykę pedagogiczną kontynuuje artykuł M. Kardaczyńskiej „Wybrane aspekty z metodologii stanowienia celów wychowania”. Autorka formułuje w nim szereg refleksji metodologicznych, niezbędnych – jej zdaniem – przy planowaniu i podejmowaniu działalności wychowawczej.

Kolejne opracowania dotyczą problematyki psychologicznej. A. Zenka-Smużyńska w swoim artykule zajęła się problemem anoreksji. Analizuje w nim, opierając się na badaniach empirycznych, wielorakie psychogenne uwarunkowania jadłowstrętu psychicznego.

Autorzy następnego opracowania L. Telka i A. Wiśniewski przedstawiają opis procedury konstruowania skali L. Guttmana, mało znanej na gruncie polskim, której unikalne właściwości mogą być przydatne do szybkiego pomiaru postaw, a także w wielu innych aspektach badań społecznych.

Niniejszy tom kończy recenzja ważnego opracowania z zakresu historii oświaty i wychowania „Oświata, szkolnictwo i wychowanie w latach II Rzeczypospolitej” napisana przez St. Majewskiego.

Autorzy wyrażają nadzieję, że przedstawione do lektury propozycje dostarczą Czytelnikowi pożytecznych refleksji z zakresu pedagogiki i psychologii.

Mirosław Rutkowski